

kakšnega so zdaj. Kar je piškavih in veri nasprotnih, naj se jih lotijo naši gg. duhovni, da jih sčasoma izkorenijo in odpravijo; toda previdnost mora pomagati, ne sila.

Pred vsim drugim se mora kmet prepričati, da prazna beseda je mrtva in nikjer nič ne opravi. Razjasniti se mu mora, da je gola sleparija vse zagovarjanje. Prepričati je treba kmeta, da mora vse, kar se godí pri njegovem gospodarstvu, bodi si na polju ali domá, med družino ali živino, da mora vse imeti svoj gotov vzrok. Z besedo ne napraviš ne toče na polju, ne molže v hlevu. — Kdor bo spoznoval svoje šege in navade, kdor se bo prepričal, da prazna beseda mrtva ostane, bo obvaroval sebe in svojo hišo marsikterega zlega, in njegova sreča se bo množila od dneva do dneva. Nobeno človeško življenje se ne da na mah preroditi. Ako hočeš, da bi ti jabelko zlahtneji sad rodilo, ga moraš precepiti, še težje pa se precepljujejo človeške misli. V teh zadevah se mora posebno previdno ravnati, da se drevó ne posuši. Marljivih mož potrebujemo v teh zadevah, kakor nikjer bolj ne in gotovo se bodo naši gg. duhovni tega imenitnega dela lotili. Ko se bo kmet prepričal, da je treba trojice: volje, roke in stvari, pa da se iz nje ne daje storiti nič, kar nima v sebi po natori, bo jel hrepeneti po poduku, kaj da imajo stvari v sebi po natori, ktere moči da so v njih in kako jih vé že človek v svoj prid in dobiček obračati. Zdaj bo še le jel spoznovati imenitnost vsega tega, kar mu pišejo učeni od teh ali unih natornih zadev, ko je previdil potrebo umnega in pa praznoto sleparskega življenja. Jel bo spoznovati sam od sebe, da prava vrednost človeška obstoji v lastnem početju ali v djanju, ki vé vse stvari prav obrniti k dušnemu in telesnemu pridu.

Valovi človeškega dušnega in telesnega življenja zadevajo narod od zunaj ter ga brihtajo sčasom. Hitreje pa se brihta narod v šolah, zato je vsakemu očetu in vsaki materi sveta dolžnost, da pošilja v šolo svojega sina ali svojo hčer; učnikova pa naj bodi skerb, da se prime našega naroda omika že v njegovih mladih koreninah.

Mythologične drobtine.

(Po narodnih pripovedkah priobčuje Dav. Terstenjak.)

X. 0 Škratec.

Škratec ima čerleno (erdečo) kapico in zeleno suknjico. Kdor škratečevo kapico dobi in jo nosi, tistega nihče ne vidi. Škratec je najrajši domá v gorah in gostih logih. Kdor po logu hodi, ne sme grohotati, ker škratec ne terpi grohota. Hitro pride in zaferkoči človeku vlasí. Škratec nosi k hramu dnarje; večkrat se spremeni v plamen in skoz dimnjak zleti. Pravijo, da je škratec ves kosmat, pa da svoje telo močno skriva, ker ga je sram svojega kosmatega telesa.

Po noči rad obiskuje kovačnice in kuje celo noč. Svoje dni je živel kovač, kateri je vsako jutro dosti svetlih lančekov našel v kovačnici. Ni znal, odkod vse to, dokler ni enkrat, za velikim naklom skrit, vidil škrateca v kovačnico priti in kovati. Črez dan naj rajši sedi na kakšni bukvi, tudi v votlih pečinah rad čepi in spava; po noči pa zlasto škertlá (rezljá).

Kar beseda škratec pomenja, ne vem. Oblika škrat je bez dvombe methatetična — za škart. *) Škartati, škertati pomenjuje rezljati, schnitzeln; zato imenujemo na Štirnškem skopega človeka, kateri tenke kosce kruha reže, škertlavca. Škertati tudi pomenjuje knarren: „Kola škertajo, vrata škertajo.“ Ker to mythično bitje tudi Nemci poznajo, in sicer staronord: skratti, nemšk. scraz, schráz, schretzel (glej Grimm deutsche Myth. str. 447, 448 itd.), in ker v skandinavščini in danščini pomenjuje skratta, skratte „laut lachen“ = škertati, in ker Škratec grohota ne terpi, bi vtegnilo ime škrat, skratti, scraz izrazovati pomen: der Lautlachende, Kichernde, Knarrende itd. Saj se o škratecu tudi pripoveda, da se rad smeje **) in mlade dekleta v log zapeljuje, ter jih, če je dobi, do smerti kušuje. Ktera se kuševati ne da, tej lepe vlasi zaferkoči. Toraj škrat „der lautlachende, knarrende, schwirrende, schadenfrohe Geist“; primeri polsk. Koltki, der Weichselzopf, verfilztes Haar, in Koltki = domovi duh. Tudi polskemu szkrotku pripisujejo, da ferkoči ljudem vlasi.

Kerška narodna pesem.

(Zapisal J. Črnič.)

Miko šeče po Budimu gradu,
On zag'jeda kola i divojky,
On se šeče tužon i zlovo(l)jon.
Govoré mu Budimské divojky:

„Čo se šečeš Miko tako tužon?
„Ti si prišol Budim grad predati,
„Al' 'z Budima divojku 'zpejati?“
„Tako vam bora, Budimské divojky,

*) Da je škrat methatetična oblika za škart iz korenike škrt, knarren, kreischen, v skandinavščini scrat, laut lachen, poterduje analogična prikazen v bajeslovju starih Rimljanov. Tudi rimska gozdna duhova Faunus in Silvanus se očitujeta po narodnih povestih, kakor učeni Preller piše: „mit gewaltiger Stimme aus dem Walde rufend, einen markerschütternden Ruf ertönen lassend.“ (Preller Röm Mythol. str. 337 in 347). Tudi o severnoslovanskem hudem Duhu Divu, iz kterega je napravila slovenska narodna povest: Divjega moža, je pisano: Div kličet verhu dreva (Slovo o plku Igor. ed. Hanka str. 8.). Ta Div je izvirno tudi bil ložni in lesni duh. V križevski fari blizo Lutomera je ves Logaroveci. Stoji poleg velikega loga. Ta ves ima za gerb ložnega duha v podobi rimskega Fauna in Satyra. Ker po narodnih povestih škrat ljudi mučiz dajmonske mukami spanja in senj, se veli tudi Moraus, der tödtende, toraj možka stran More, ktera tudi ljudi v spanji nadleguje.

**) Primeri nemški: „lachen wie ein Kobold“, „lachen wie ein hampelmann“. (glej Grimm deutsche Mythol. 469. 470.)“ Tudi pri Slovencih: „škratec se ti iz breze smeje; krohoče, kakor škratec“.